

Oana Valeria Chelaru

Limba și Literatura Română

BACALAUREAT

Scheme și rezumate

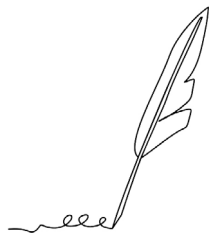
RENTROP & STRATON

Portal
ÎNVĂȚĂMÂNT

www.portalinvatamant.ro

Cuprins

TRĂSĂTURI CURENTE CULTURALE/LITERARE

I. Perioada veche* – Curențe culturale/literare

în secolele XVII–XVIII	5
Umanismul	7
Iluminismul	12

II. Perioada modernă:

A. Secolul al XIX-lea – începutul secolului al XX-lea	19
Pașoptismul	21
Dacia literară – 1840 (programul Romantismului Românesc)	24
Titu Maiorescu și Criticismul Junimist	26

B. Curențe culturale/literare în secolul al XIX-lea –

începutul secolului al XX-lea	31
Romantismul	33
Prelungiri ale romantismului și ale clasicismului*	35
Realismul	39
Symbolismul	41

C. Perioada interbelică 45 |

Modernismul	47
Modernismul – Eugen Lovinescu	49
Tradiționalismul	53

Atenție! Toate conținuturile semnalate cu * fac parte din programa de examen pentru disciplina Limba și Literatura Română, filiera teoretică – profil umanist; filiera vocațională – profil pedagogic conform programei în vigoare (Anexa nr. 2 la O.M.E.N. nr. 4.923/29.08.2013)

D. Perioada postbelică – curente culturale/literare

românești în context european*	57
Neomodernismul	59
Postmodernismul	61

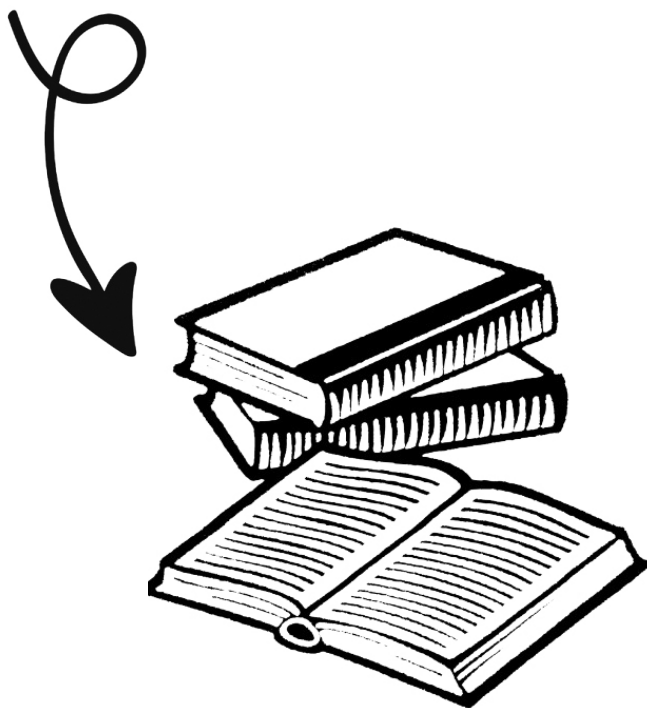
REZUMATE OPERE

Vasile Alecsandri – <i>Mahul Siretului</i> , vol. „Pasteluri”, 1868-1869	67
Mihai Eminescu – <i>Floare albastră</i> , 1873	71
Ion Creangă – <i>Povestea lui Harap-Alb</i> , 1877	75
Ioan Slavici – <i>Moara cu noroc</i> , 1881	89
I.L. Caragiale – <i>O scrisoare pierdută</i> , 1884	105
George Bacovia – <i>Plumb</i> , 1916	118
Lucian Blaga – <i>Eu nu strivesc corola de minuni a lumii</i> , 1919	121
Liviu Rebreanu – <i>Ion</i> , 1920	124
Ion Pillat – <i>Aci sosi pe vremuri</i> , 1923	141
Ion Barbu – <i>Riga Crypto și lapona Enigel</i> , 1924 (1930, volum)	145
Tudor Arghezi – <i>Testament</i> , 1927	149
Camil Petrescu – <i>Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război</i> , 1930	153
Mihail Sadoveanu – <i>Baltagul</i> , 1930	165
George Călinescu – <i>Enigma Otiliei</i> , 1938	181
Marin Preda – <i>Moromeții</i> , 1955	202
Nichita Stănescu – <i>Leoaică tânără, iubira</i> , 1964	218
Marin Sorescu – <i>Iona</i> , 1968	222
Mircea Cărtărescu – <i>Poema chiuvetei</i> , 1985	231

Atenție! Toate conținuturile semnalate cu * fac parte din programa de examen pentru disciplina Limba și Literatura Română, filiera teoretică – profil umanist; filiera vocațională – profil pedagogic conform programei în vigoare (Anexa nr. 2 la O.M.E.N. nr. 4.923/29.08.2013)

TRĂSĂTURI CURENTE CULTURALE/LITERARE

II. Perioada modernă:
B. Curente culturale/literare
în secolul al XIX-lea –
începutul secolului al XX-lea

Romantismul

A fost un curent literar care a apărut la sfârșitul secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea în Anglia și în Germania. S-a extins apoi în Europa și în aproape toate țările lumii.

Trăsături:

- afirmarea individualității, a originalității, a spontaneității; expansiunea eului;
- primatul sentimentului și al fanteziei creatoare;
- cultivarea emoției și a sentimentului; lirismul ca expresie a subiectivității;
- revolta împotriva convențiilor sociale sau artistice;
- respingerea regulilor impuse de clasicism; libertatea de creație;
- amestecul genurilor, speciilor și stilurilor literare;
- fascinația pentru mister și excepțional;
- predilecția pentru mit și simbol, pentru inspirația din folclor, atracția pentru natură și trecutul istoric;
- tendința de evadare din realitate spre lumi imaginare: Evul Mediu, spații exotice, vis, reverie, iubire;
- cultivarea unor „stări de spirit”: melancolia, nostalgia, reveria, voluptatea suferinței;
- personajele romantice sunt personaje excepționale, puse în situații de excepție, eroii romantici fiind mari singuratici;
- lărgirea și îmbogățirea limbii literare prin elemente de limbaj popular, arhaic, regional;
- figuri tutelare: titanul, geniul, profetul, regale, demonul, îngerul;
- supremația liricului asupra epicului și dramaticului;

- procedeul artistic, prin excelență romantic, este antiteza (trecut-prezent, înger-demon).

Teme și motive specifice:

Iubirea, natura, timpul, condiția omului de geniu; lacul, marea, izvorul, codrul, stelele, noaptea, luceafărul, salcâmul, teiul, întâlnirea, așteptarea, dorul, sacrificiul, moartea, viața ca vis, viața ca teatru, *fortuna labilis, fugit irreparabile tempus, vanitas vanitatum*, geniul, magul, cerul strâmt, nemurirea, singurătatea.

Reprezentanți ai romantismului:

– **în literatura universală:** Victor Hugo publică „Prefață” la drama „Cromwell” (1827), considerată ca un manifest al romantismului european; Lamartine, Vigny, Musset, G. de Nerval (Franța); Schiller, Heine, Grimm (Germania); Byron, Shelley, Keats, Scott (Anglia); Manzoni, Leopardi (Italia), Pușkin, Lermontov (Rusia);

– **în literatura română, romantismul cunoaște trei etape:**

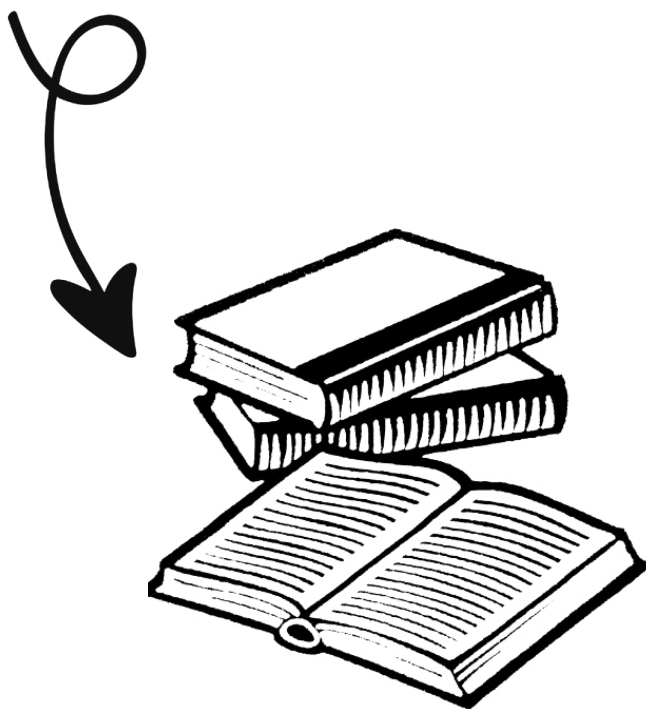
1. romantismul și preromantismul scriitorilor de la 1848-1870

– romantism vizionar, patriotic: I.H. Rădulescu, V. Cârlova, N. Bălcescu, C. Negruzzi, M. Kogălniceanu, D. Bolintineanu, V. Alecsandri, Al. Russo, Andrei Mureșanu, Al. Odobescu, B.P. Hașdeu;

2. romantismul eminescian – considerat ultima etapă a romantismului universal;

3. romantismul posteminescian – identificabil în prelungiri ale clasicismului și romantismului, cu influențe până spre simbolism: George Coșbuc, Al. Macedonski, O. Goga, Șt. O. Iosif, B. Ștefănescu Delavrancea.

REZUMATE OPERE

Mihai Eminescu – *Floare albastră*, 1873

Contextul apariției

Poezia „Floare albastră” este o eglogă, adică o idilă cu dialog, scrisă în ritm trohaic și apărută în revista „Convorbiri literare” în 1873. Creația este o capodoperă a lirismului eminescian din etapa de tinerețe și anunță marile creații ulterioare, ce vor culmina cu „Luceafărul”.

Evidențierea a două trăsături care permit încadrarea textului poetic studiat într-o perioadă, într-un curent cultural/literar sau într-o orientare tematică

Textul se încadrează în romantism prin mai multe trăsături, cum ar fi:

- teme predilecte – natura și iubirea, condiția geniului, aspirația spre absolut;
- motive literare specifice: motiv romantic de circulație europeană. „Floarea albastră”, ca motiv, își are punctul de plecare în mitul romantic al aspirației către idealul de fericire, de iubire pură, întâlnit și la romanticii europeni: Novalis, Leopardi. La Eminescu, albastrul este culoarea infinitului, iar floarea simbolizează viața, iubirea;
- amestecul speciilor: poem filosofic, eglogă (idilă cu dialog), elegie;
- figuri de stil favorite: antiteza, ilustrată și de opozițiile structurale: eternitate-viață, masculin-feminin, geniu-ființă terestră, vis-realitate, departe-aproape, trecut-prezent.

Tema

La romantici, tema iubirii apare în corelație cu cea a naturii, întrucât natura devine stare de suflet pentru trăirile poetului. Poezia „Floare albastră” aparține temei iubirii și ilustrează iubirea paradisiacă, idilică, dar implică, totodată tema condiției omului de geniu care aspiră la absolut.

Structura compozițională

Sub aspect compozițional, poezia este construită pe **două planuri distincte, inegale ca întindere**: un plan al femeii, celălalt al bărbatului. Femeia este o copilă naivă, dornică de a se realiza prin iubire. Bărbatul este un contemplativ, dornic să atingă absolutul și preocupat într-un ceas când putea să cunoască fericirea, de altceva, de idei abstracte și meditație, după cum reiese din îngăduința față de sentimentele fetei: „eu am râs, n-am zis nimica”. Cele două planuri ale poeziei ilustrează **două idei: ideea cunoașterii abstracte și reci a bărbatului și cea a cunoașterii terestre a femeii, prin iubire**.

Comentarea a două imagini/idei poetice relevante pentru tema textului poetic studiat

Prima secvență a poeziei, alcătuită din primele trei strofe, conturează portretul omului de geniu, alcătuit simbolic din elementele cosmicului: „Iar te-ai cufundat în stele/Și în nori și-n ceruri nalte”. Strofele reprezintă monologul iubitei care îi reproșează iubitului îndepărtarea de lume și de ea. Reproșul plasează bărbatul într-o lume superioară, subliniind izolarea omului de geniu și preocuparea lui pentru cunoașterea abstractă.

Aspirația spre cunoașterea absolută este surprinsă de metafora „râuri de soare/Grămădești-n a ta gândire” și de mișcarea ascendentă. Domeniul cunoașterii guvernă de timpul infinit este definit prin intermediul unor metafore cu valoare de simbol: „întunecata mare” – misterul genezei, „câmpiile asire” – universul culturii, „Pi-

ramidele-nvechite/Urcă-n cer vârful lor mare” – universul creației umane proiectat cosmic, tainele, măreția.

Avertismentul final „Nu căta în depărtare/Fericirea ta, iubite!”, deși este rostit pe un ton șagalnic, cuprinde un adevăr: împlinirea umană se realizează doar prin iubire, în lumea terestră. Termenii populari „încalte”, „nu căta” susțin adresarea familiară, iar cele două apelative dispuse simetric, la începutul și la sfârșitul primei intervenții „sufletul vieții mele”, „iubite”, exprimă iubirea sinceră.

Secvența a doua, reprezentată de strofa a IV-a, prezintă reacția îndrăgostitului la reproșurile fetei și accentuează superioritatea omului de geniu. Deși recunoaște adevărul din vorbele ei, se detașează cu anumită ironie: „Ah! Ea spuse adevărul,/Eu am râs, n-am zis nimic”. De asemenea, secvența evidențiază portretul fetei, ființă telurică, opusă omului de geniu. Portretul ei este perceput la început ironic („mititica”), pentru ca în finalul poemului să fie proiectat în ideal, fiind desemnat prin simbolul „floare albastră”.

Analiza a două elemente de compoziție și limbaj ale textului poetic studiat (de exemplu: imaginar poetic, titlu, motive poetice, figuri de stil, elemente de prozodie)

Explicația titlului:

Titlul poeziei invocă un motiv romantic european, acela al florei albastre, dar la Eminescu devine o expresie pentru sentimentul infinitului și sugerează prima tentație a vieții. În viziunea lui Eminescu, substantivul „floare” reprezintă caracterul temporalității și sugerează frumusețea, viața, lumea terestră cu ale ei lucruri banale, iar adjectivul „albastră” simbolizează caracterul eternității, al infinitului, evocând puritatea, perfecțiunea, visarea – elemente ale lumii celeste. Cele două cuvinte din titlu sunt construite în antiteză, procedeu romantic întâlnit în poeziile bazate pe relații de opoziție: etern/efemer, cosmic/terestru, absolut/comun.

Titlul exprimă ideea că aspirația spre infinit poate fi realizată și prin iubire, iar floarea albastră sugerează, în cazul acesta, chiar femeia care prilejuiește poetului încercarea de a-și îndeplini idealul prin dragoste.

Analiza figurilor de stil:

Limbajul poetic se caracterizează printr-o mare diversitate a figurilor de stil:

- **epitete** – „câmpiile asire”, „trestia cea lină”, „albastra dulce floare”;
- **comparații** – „voi fi roșie ca mărul”, „sărutări... dulci ca florile ascuse”, „Ca un stâlp eu stam în lună!”;
- **personificare** – „izvoare plâng în vale”;
- **inversiuni** – „de-aur părul”;
- **metafore** – „râuri de soare”, „ochi de pădure” „dulce netezindu-mi părul”, „dulce floare” și
- **repetiții** – „Floare-albastră! Floare-albastră!”.

Epitetele sunt, mai ales, ornante: „prăpastia măreață”, „bolta cea senină”, „de-aur părul”. Atrage atenția, mai ales, **repetiția epitetului** „dulce” în ultima parte a poeziei: „Ne-om da sărutări pe cale/Dulci ca florile ascuse” ; „albastra-mi dulce floare”; „Și te-ai dus, dulce minune”. Epitetul acesta se referă atât la femeia iubită, la sărutările ei, cât și la faptul că iubirea și fericirea sunt trecătoare și nu reprezintă decât o clipă din viața noastră.

Ultimul vers: „Totuși... este trist în lume” poate fi înțeles ca o revenire la pesimismul părăsit și trebuie legat de acceptarea reproșului iubitei din strofa a patra: „Ah! ea spuse adevărul”.

De asemenea, **intensitatea trăirii sugerată de repetiția**: „Floare-albastră, floare-albastră” este accentuată de acest ultim vers.